

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONA.
TELEFON: 158 SZÁM.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ
EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLÓZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lel, rendszeres tagdíja évi 200 lel, kisgazdák, gazdatárszerek és gazd. alk. részére 150 lel. A tagok az Erdélyi Gazdát 150 lel pótdíj ellenében kapják.

A lapfelfigyelő bizottság felfigyelése mellett felelős szerkesztő és kiadó:

TÖRÖK BÁLINT
AZ E. G. E. TITKÁRA

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 400 lel Negyed évre 100 lel
Fél évre 200 lel Egyes szám 8 lel

Kérelem az E. G. E. tagjaihoz.

Az egyesületi tagdíjak minden év január hó 1-én esedékesek. Törzskönyveink tanúsága szerint Tisztelt Tagtársaink közül többen hátrálékban vannak évekre visszamenőleg tagdíjaikkal. Miután egyesületünk csakis úgy tud megfelelni a hivatásának, hogyha a tagok eleget tesznek a vállalt kötelezettségeiknek, kérjük Tisztelt Tagtársainkat, hogy újabb és ismételt felszólítások bevárása nélkül s szíveskedjenek beküldeni tagdíj tartozásaikat. A tagdíj hátrálékok miatt magas kamatozású kölcsönt kell fölvennie egyesületünknek és így ezért egyesületünket jelentékeny veszteség éri, közérdekű munkásságától pedig elvonatik mindazon összeg, amely kamatokra fordítandó. A levelezési munkálatoktól és bélyegköltségektől megkímélendő egyesületünket, ismételten is kérjük Tisztelt Tagtársainkat, hogy tagdíj fizetési kötelezettségüknek sürgősen eleget tenni szíveskedjenek.

Mezőgazdasági szakoktatás és az E. G. E.

Irta: Dr. Szentkirályi Ákos.

I.

Az E. G. E. hathatósan közreműködött mindig, az ország mezőgazdasági szakoktatási kérdésel dolgában. A kolozs-monostori gazdasági tanintézet enélkül a közreműködés nélkül és az Erd. Róm. Kath. Státus készsége nélkül, csak néhány esztendővel később tudta volna megtaranni az első tanévet megnyitó ünnepét. A nagyenyedi vinczellériskola, a tordai kertmunkaiskola létesítése körül is sok érdemet szerzett az E. G. E. Az elnökségnek, az ig. választmány nevében a közgyűlés elterjesztett jelentése, sokszor, nagyon örvendetes eredményekről adhatott számot. Soha nem kellett, *abban az időben*, úgy mint a mostani felosztásban „az erdélyi magyar mezőgazdasági szakoktatás siralmas helyzetéről” panaszkodni. Sőt — volt idő, amikor *örömmel hangoztattuk*, hogy a kolozsvári gazdasági tanintézet és az az enyedi vinczellériskola *végzett hallgatói*, a királyhágón tul is elismerést és megbecsülést szereztek, *nemcsak a mezőgazd. gyakorlat terén*, hanem a szakoktatás *berkeiben is*. Amikor a magyarországi 12 földmives iskola közül 10-nek monostoron végzett igazgatója volt. Amikor sok magyarországi uradalom kimondottan monostoron végzeteket alkalmazott gazdatisztul. És amikor a magyarországi gazdasági akadémia igazgatósága bizalmas körirattal fordult ezekhez, a monostoriakat kedvelő uradalmakhoz — akademikusok alkalmazását kérve.

Most az ideje, itt a helye mindekre emlékeztetni — figyelmeztetésül és buzdításul, hogy *minden lehetőleg meg kell tenni* azon a kis területen, mely megmaradt az E. G. E.-nek, az erdélyi magyarság gazdálkodó társadalmi szaktudásának fejlesztésére.

„... elsősorban a földet őrizze meg mindenképpen, mert az nem egyedül az ő magánvagyon, hanem fajunk köztulajdon.” Ez a kijelentés a Magyar Párt újonnan megválasztott elnöke beköszöntőjének legsúlyosabb kijelentése és a számbaveendő környülművelésekkel magyarázva, az az értelme, hogy: az erdélyi magyarság életfája elsorvadni fog, ha az időkszele — vihara a megmaradt földet is kifújja gyökereit közül.

„... Ha kulturánk érdekében igénybe akarjuk venni népünk anyagi erejét és ha a magyar kulturát a magyarság széles vállaira akarjuk ráépíteni, akkor ki kell terjesztenünk gondoskodásunkat népünk *teherbíró képességének* megtartására és fokozására is, mert csak az a nép tud kulturájáért áldozni és csak az tud kulturamunkát végezni, mely az anyagi jólét bizonyos fokára eljuthatott...” Ezekkel a kijelentésekkel kezdette a Magyar Párt közgazdasági szakosztályának elnöke megnyitóbeszédét, a szakosztály Gyergyószentmiklóson tartott ülésen, 1926. évi október hó 9 én. Mivel pedig „népünk” nagy többségét földmivelésből élő gazdák alkotják, nem merészség tőlem, ha az erdélyi magyarság *gazdátársadalmára vonatkoztatom*, amit Gyárfás Elemér, erdélyi magyar kulturánk fenntartása és fejlesztése érdekében, elnöki megnyitója rendén, hangoztatott.

Az erdélyi magyarság földbirtok állományának megőrzése, az erdélyi magyarság többségének jóléte, gyarapodása: az erdélyi magyarság egyetemének *életfeladata kell legyen*. És ez kulturánk fenntartásának is kérdése. A földjét csak az fogja megtartani tudni, a ránk zudított és folyton folyvást fokozódó nehézségek közepette, aki azon megéli tud. Aki többet, jobbat, olcsóbban termelve és jobban értékesítve eleget tenni tud, amit az állam, a község, a társadalom követel, amire magának és családjának, egyházának és iskolájának szüksége van. A mai rohanó világban csak az tud többet, jobbat olcsóbban termelni és jobban értékesíteni, aki szaktudással felfegyverkezve áll ki a küzdőtérre, ahol a gyengét, az elmaradottat könyörület nélkül leveri, a versenytársat nem tűrő ellentél.

Kitűnik az elmondottakból, hogy az erdélyi magyar földmivelő közönség szakismeretének fejlesztése és újszerűsítése — az erdélyi magyarságnak egyetemes kötelessége.

Ennek a kötelességfelismerésnek a következménye, hogy az O. M. P. közgazdasági szakosztálya „a mezőgazdasági szakoktatás” kérdését is felvette a gyergyószentmiklósi közgyűlés tárgysorozatába. Felvette anélkül azonban, hogy véleményadásra kérte volna fel az E. G. E.-t, mint legilletékesebb testületet és anélkül, hogy tudomásul vette volna az E. G. E. tavalyi közgyűlése által, a mezőgazd. szakoktatás ügyében elfogadott határozati javaslatot.

A tárgy előadására felkért Cs. Lázár László előadása rendén szükségesnek tartja:

1. a kormányhatalomtól kérni, követelni, hogy a kolozsvári gazd. akadémián párhuzamos magyar nyelvű tanfolyam létesíttessék és legalább három magyar tannyelvű földmivesiskola létesíttessék;

2. az iskola fenntartó állami és felekezeti főhatóságaink figyelmébe ajánlom, hogy: az elemi iskolai oktatás tantervébe a mezőgazdasági ismeretek tanítása az eddiginél fokozottabb mértékben vétessék fel;

3. magyar egyházaink főhatóságait felkérni, hogy: a tanítóképzők és theológiák tantervébe a gazdasági ismeretek behatott oktatását vegyék fel és különösen arra felkérni, hogy: tegyék sürgős gondoskodásuk tárgyává, népünk részére legalább három magyar alsóbbfoku földmivesiskola felállítását.

Szükségesnek tartja a t. előadó,

4. addig is, míg akár állami, akár „felekezeti” uton magyarnyelvű alsóbbfoku gazdasági iskolák felállítatnak: kisgazdáink okszerű és szakszerű gazdasági képzésére gazdasági tanítók alkalmazását;

5. mivel pedig mindezek megvalósulása csak évek múltával remélhető és várható — mezőgazdaságunk további hanyatlását pedig meg kell állítanunk, a t. előadó szerint: módot kell találni, melynek segítségével — anyagi erőnket figyelembe véve — „már működő” papjainkat és tanítóinkat képessé tegyük, hogy népünknek szükséges gyakorlati mezőgazdasági tanácsokat tudjanak adni, a negyedik elemi iskolától felfelé pedig a szükséges mezőgazdasági ismereteket előadhassák. „Ehez egy gyakorlati alapon jól megírt, mezőgazdasági könyvre van szükségünk.”

Ebbe az 5 pontba foglaltam össze, amiket az O. M. P. tisztelt előadója, határozati javaslata előljáró előadásában a mezőgazd. szakoktatás érdekében felsorolt.

Az előadást követő felszólalások közül a Hantos Gyuláé a legfontosabb. Röviden, érthetően kimondja: a saját erőnkre kell támaszkodjunk „ha nem tudjuk magunkat közgazdasági téren megvédeni, akkor elvagyunk veszve”. Gyárfás Elemér elnök pedig, egy másik felszólalásra reflektálva, tudunkra adja, hogy az egyházak a maguk hátsókorében már foglalkoztak azzal a tervvel, hogy az eddigi keretekben feleslegesnek látszó, vagy nehézségbe ütköző iskolákat, gazdasági iskolákká alakítsák át. Ez azonban, az új iskolai törvény meghozatala előtt, nem vehető munkába, mert „régik iskolák beszűntetését tudomásul vennék, de újak felállítására nem adnának engedélyt.” (Félek — az új iskolai törvény után is ez fog történni) Gyuláé Sándor „az egész gazdasági szakoktatás revízióját” hangoztatta felszólalásában. Ha országosan értette a revíziót — elkészült, mert a földművelésügyi miniszter már elkészült tervével, napi lapjaink híradása szerint. Ha pedig az erdélyi magyar gazdáközönségre vonatkozta — okosan szólott és kár volt, hogy a szakosztály nem fogadta el indítványát.

Hogyan kezeljük a fagykárt szenvedett szőlőket?

Írta: Schöppner Sámuel.

Május 12. és 15. e sok szőlőbirtokos könyvébe fekete lapot jelent. A legtöbb helyen a fagy borzalmas károkat tett, e kárt helyes kezeléssel törekednünk kell enyhíteni a következőképpen:

1. Azon zöld hajtások — ilyen pedig sok van — melyeknek alsó fele nem fagyott el, ha mindjárt minden levél is elfagyott volna rajtuk, *minél rövidebb* időn belül *2 szemre visszavágandók*. Az ezen szemekben előtörő hajtásoknak nagyobb része fog még gerezdeket hozni, melyek — csak félig kedvező időjárás esetén is — tükrhetően befognak még érni. De tanácsos a visszavágás azért is, hogy kaphassunk újabb erős hajtásokat, ha ellenben a visszavágás elmarad, egy csomó csenevész szinte hasznavehetetlen hajtást fogunk kapni.

2. Akadnak hajtások, amelyek egy, esetleg még 2 gerezd is ép dacára annak, hogy minden levél elfagyott. Ha a gerezd nyele ruganyos, nem fonnyadt, akkor a gerezdek semmi baja sincsen. Ezen hajtásokat a gerezd fölötti bogon vissza kell vágni.

3. Ha akadnak olyan karikák, amelyeken minden zöld hajtásnak az alsó fele is elvolna fagyva, akkor ezeket levágjuk.

Az egészen korán megkapált szőlőkben a fagykár jóval kisebb, mint az egészen későn kapáltakban, lévén itt a föld frissebb megbolygatása következtében nagyobb a kipárolgás és így nagyobb mérvű a levegő lehülése is, tehát nagyobb a fagykár is. Olyan fekvésekben és vidékeken ahol gyakrabban szokott a fagykár lenni, tanácsos a nagyon *korai kapálás*.

Füstöléssel lehet szintén védekezni a fagykár ellen, de csak úgy, ha több helyen lesz a szőlő körül virradás előtt egyfél — 1 órával korhadó anyagokkal nehéz szárazabb természetű füst csinálva, amely a szőlőt ellepve kell, hogy tartson a nap magasabb félszálásáig. Ezt 15-iki virradásra kitűnő eredménnyel csinálta Hosszuális község szász lakossága.

Talajjelölények.

Rahovanszky és Dr. Nagy urak fenti címmel megjelent közleményeikhez indítva érzem magam a következőket hozzáfűzni, még pedig nemcsak elméleti, hanem tapasztalati alapon is. A talajbakteriumok Rahovanszky ur állítása szerint, ha laboratóriumból kikerülnek a földre, a kedvezőtlenebb körülmények miatt nem szaporodnak, vagy ha szaporodnak is, munkájukat csak öntözés mellett fejtik ki. A nitrogéngyűjtő bakteriumokról pedig kijelenti, hogy azok még ebben az esetben is csak a pillangósvirágok gyökerén gyakorolnak megfelelő hatást. Ezekre Dr. Nagy Endre ur azt válaszolja, hogy az Edafon kulturában levő bakteriumok, ha nem is szaporodnak ugyanolyan mértékben künn a szántóföldön, mégis nagy hatással vannak a növényekre, mivel maga az Edafontrágya, már telítve van nitrogénnel.

Ma már nem lehet vita tárgya az se, hogy az Edafontrágyában levő bakteriumok a szántóföldre kikerülve, tovább szaporodnak, illetve munkálkodnak, mert hiszen olyan nitrogéntermelő bakteriumok is vannak, melyek nemcsak a pillangósvirágokkal élnek együtt. Tovább is mehetünk azonban és határozottan kijelenthetjük, hogy a pillangósvirágok gyökerein élő nitrogéngyűjtő bakteriumok más növények gyökerein is fejtenek ki hatást, ha előbb egy bizonyos hosszadalmas hozzáalkalmazási folyamaton mennek át, nemcsak kerüli talajon és öntözés mellett, hanem szántóföldön is. Ezen hozzáalkalmazásnak lehetőségét már régóta tudják és a megoldással már pár évtizede foglalkoztak igen neves szakemberek, míg végre tapasztalati is beigazolódtott. Tekintettel arra, hogy úgy Rahovanszky, mint

Dr. Nagy Endre urak különösen kihangsúlyozzák azt, hogy állításukat tapasztalati ténnyel akarják igazolni, én is ilyenekhez fogok folyamodni és alább közlök egy pár adatot, melyek egy ilyen hozzáalkalmazott bakteriumkultúrával az „Azoform“-mal végzett kísérletek eredményeit mutatják. Meg kell jegyezmem, hogy az Azoform ma egy pár nyugati országban már közhasználati cikk és a mezőgazdaságban igen fontos szerepet játszik.

Magyarországon a magyar Többtermelési Liga 123 kísérletet végzett mind jó eredményel, ezenkívül egy csomó szakiskola, magános szintén néha hihetetlen eredményeket közöl.

Csehszlovákiában a sok közül csak a Komáromi Gazdasági Iskola kísérletét akarom felemlíteni, amely árpánál 196 kg. többtermést ért el a magyar holdankint. Tengerinél a többtermés 23%-os volt, burgonyánál viszont 56%. Cukorrépával az Állami Biokémiai Intézet Prágában nyolc kísérletet végzett, a többtermés hektáronként 820 és 6100 kg. között ingadozik.

Helyszüke miatt csak az itt Romániában végzett kísérleteket említem még meg, melyek szintén sokszor hihetetlen eredményt mutatnak. Így pl. a Gazdasági Iskola Ramnacu-Saratban takarmányrépánál egy hektáron 11.000 kg. többtermést ért el, burgonyánál pedig 2350 kg.-ot. A Gazdasági Iskola Cojmaniban árpánál 300 kg. többtermést, tengerinél 150 kg. többtermést, cukorrépánál 4000 kg. többtermést ért el hektáronként.

Azt hiszem ezek már tényleg tapasztalati tények és mint ilyenek kétségbe nem igen vonhatók. Esetleges kétség esetén még tudnék idézni rengeteg hasonló példát, szakembereket, iskolákat stb. Mindenesetre meg kell állapítanunk, hogy Rahovanszky ur állításai kétségen kívül tévedésen alapszanak, ez a tévedés viszont abból magyarázható, hogy külföldi szaklapokat nehezen tudunk beszerezni.

F. I.

Az egerek irtásáról.

Írta: Dr. Péter Béla.

Miután a Székelyföldről egyre sűrűbben érkeznek a panaszok a mezői egér kártételéről, azért az alábbiakban közöljük az egérirtásnak bevált főbb módjait.

Elsősorban megszívlelendő az a tapasztalat, hogy könnyebb és olcsóbb az egér tulságos elszaporodását megelőzni, mint a már tömegesen megjelenő egérseregeknek a kipusztítása. A nagy számban mutatózó egerek kipusztítása nem könnyű dolog és az tetemes költségbe is kerül. Főgondunk legyen elsősorban az egér természetes ellenségeinek az alkalmazása, mert ez a legolcsóbb védekezési mód. Ebben a tekintetben figyelemre méltók elsősorban a következő madarak, amelyek igen buzgó egérpusztítók: az *ölyv*, kivált az *egerésző ölyv*, a *baglyok*, a *kánya* és a *varjak*. A *varju* nagyon jó szolgálatot tesz a mezőn, mint egérirtó. Ahol a mezőn sok az egér, oda jó egy karóra keresztbe egy pálcát szegezni, ami a madárnak jó telepedő helyül szolgálhat. Ilyen keresztpálcás karókon letelepszik az *ölyv*, vagy a *varju* és lesi a földön járó egeret, hogy azután lecsaphasson rá. Ezzel odacsalogatjuk az egér ellenségét az egérjárta helyre.

Mint egérirtószítók figyelembe veendőek a *sün*-, *tövises díszdó*, a *menyét*, a *róka* és a *kityó*. Mindezek kiméletben részesítendők. Az egérirtás másik módja a *hohenheimi egérfogó*-val való irtás. Ezt az egyszerű készüléket mindenfelé árulják a vasasboltokban, kezelése igen egyszerű és sikeres. Mielőtt az egérfogót az egérlyukba helyeznők, előbb meg kell állapítani, hogy melyik lyukon jár az egér ki és be és melyik lyuk vezet elhagyott, már lakatlan egérhajlékba. Ezt úgy tehetjük, hogy a déli órákban sorban beipratjuk az egérlyukakat, amelyik lyuk másnap nyitva lesz, abban lakik

az egér. Ebbe helyezzük az egérfogót úgy, hogy a ki-bejáró egér kénytelen legyen a fogón keresztül járni. Már egy félóra múlva megfogódik az egér és újra föllállítható a fogó. Ezt addig ismételjük, amíg csak van egér a mezőn. Ha sok az egér, akkor nem 1—2 fogót, hanem 50—100 darabot kell beszerezni és egyszerűen beállítani.

Az egérirtás további módja, hogy szántás alkalmával egy fiut járattunk az eke után, aki vesszőből kötött egérverő nyalábbal agyonveri a menekülő egereket.

Tavasszal jó a szalmakazlak helyét 25—30 cm. mély, meredek és sims falu árokkal körülvenni, amelybe az egér belesve, ott agyonverhető. A heréseket és lucernásokat is megvédhetjük ilyen árok ásásával, hogy a szomszédos táblákról átvándorló egerek beleessenek az árokba.

Írható még az egér mérgezés által is, midőn az egérjárta lyukba mérgezett gabona-szemeket tesznek. Erre a célra strichninnel mérgezett búzaszemeket szoktak használni. Strichninen kívül használható az arzén mérge, vagy a szénsavas bárium is. Hogy szivesebben egye az egér a mérgezett magot, jó azt kellemes illatúvá tenni. Pl. az ánizs olaj jó csábító szer erre a célra. Ezenkívül úgy is írható az egér, ha foszforos péppel bekent pálcikákat az egérlyukba dugnak. A ki- és bejáró egér bundája bepiszkolódik a foszforospéptől, amely az egér bőrén viszketést okoz, minek folytán az egér megnyalja a viszkető helyet és ezzel beveszi a mérget.

Az egerek mérgezésére mostanában többféle mérget árulnak. Ilyenek a „Zelio“ nevű egérirtó mérgecsomók, a „Sokial“ nevű egérirtó pogácsa stb. Mindezek a mérgek lehetőleg jó mélyen helyezendők be az egérlyukakba, hogy másféle állat ne érhesen hozzájuk.

Sikerre vezet az irtás a *Löffler-féle egér-tífusz bacillussal* való irtás is. Ezt olyan tudományos intézetből kell hozatni, hol ezt a bacillust tenyésztik és friss kulturában raktáron tartják.

Végül megemlítem még a *szénkénnel* való irtást is. Minden egérlyukba, amely még egérrel be van népesítve 5 köbcentiméter szénkénnel öntünk, vagy szénkénnel áztatott rongyot dobunk, erre kemény papírossal letakarjuk az egérlyukat és töltet hányunk rá. Csak arra ügyeljünk, hogy gyújtóval vagy szivarral ne érijünk a szénkénnel, mert az felrobban.

Mióta mivel az ember a földet?*

Írta: Dr. Roska Márton.

Az ember a Föld negyedkorának első felében fejlődik föl. Ezt az időt pleisztocénnek, diluviumnak, vagy vízözönelőtti kornak nevezük. Mivelődéstörténetileg ez a régebbi kőkor. Az akkor élt ember még szedegető, elulajdonító, a természet nyújtotta adományokkal éri

* Az *Ősregészet kézikönyve*. Tavaly júniusban jelent meg dr. Roska Mártonnak, a Múzeumegyesület régiségtára igazgatójának tollából a kézikönyv első kötete, mely a vízözön előtt élt ember életkörülményeit, mivelődési viszonyait tárgyalta. Most van sajtó alatt a kézikönyv második kötete, mely kb. 30 nyomtatott lnyl terjedelemben s közel 300 magyarázó kép kíséretében az újabb kőkor emberének külső és belső életmegtartását tárgyalja. E korban kezd az ember állandóan megtelepedni, ráter a földmivelésre és állattenyésztésre és megveti annak a magasan ivelő kultúrának első alapjait, melynek áldásait sok tekintetben a ma embere is élvezi. Erdély, mint Európa voltaképpen szive, nagy szerepet játszik ebben a korszakban is az egyetemes emberi mivelődés előmozdításában. E könyv több fejezete (kultúránövények, szelídített állatok, földmivelés, állattenyésztés stb.) közelről fogja érdekelni olvasóinkat s így kötelességet véltünk teljesíteni, amikor szerző munkájára és a magyar kultúra érdekében megindított vállalkozására felhívjuk olvasóink figyelmét. A könyv megrendelhető akár lapunk útján, akár magánál a szerzőnél (Cluj)—Kolozsvár, Str. Ghirescu 2.). Ára 500 lei. Az összeg előzetes befizetése esetén ki-kel bérmentve kapja meg ezt a nagyértékű munkát, utánvételes megrendelés mellett a portót is hozzászámítja a szerző. Ugyanoly megrendelhető a kézikönyv első kötete is. Ennek ára 400 lei és a portó. A fentli cikket a szerző művéből mutatóványul közöljük.

be akár magvakat, ehedő gyökereket, gyümölcsöket gyűjt, akár vadászik, vagy halászik. Ebben az időben még szó sincs a termelésről. A franciaországi Lourdes mellett lettek ugyan egy faragott rénszarvas-aganccsüredéket, melyet egyesek kapának szeretnének bemutatni. Hasonlít némileg a stilizált kapához, de a kapakultúrához semmi köze.

Termelővé csak a negyedkor második szakaszában, vagy a jelenkorban lett az ember. Években nem tudjuk kiszámítani ennek a korszaknak az elejét. Hozzávetőlegesen 20.000 évre becsülhetjük. Mivelődstörténetileg ekkor veszi kezdetét az újabb kőkor, melyben az ember állandóan megtelepszik, rátér a földmívelésre és állattenyésztésre, e mellett, ha nem is olyan nagy mérvben, mint a régiebb (vizezőelőtti) kőkorban, most is halászik és vadászik, ahol erre alkalma van és életkörülményei rákényszerítik.

E korszaknak éghajlati viszonyai, növény- és állatvilága a mai. Ezzel indul meg a gabonanevelés meghonosodása és a háziállatok tekintélyes részének megszelidítése. A kettő között szoros összefüggés van. A korszak elején kismérvű, hovatovább szaporodik úgy a megnevesített gabonanevelés, mint a megszelidített állatok száma és a rélegtanilag pontosan keresztülvitt ásalások eredményeiből meg tudjuk állapítani, hogy melyik gabonafaj és melyik házi állat mikor lesz honos nálunk. Nem a véletlen műve pl. hogy nálunk a szelidített ló csak az újabb kőkort felváltó, ugynevezett, rézkorszakban lesz ismeretes s ugyanakkor ismerik meg a középkorúpai löszpadokon megtelepedett földmívelők a zabot is.

Az első földmívelők a *kapakultúra fokán állanak*. Az újabb kőkor embere még nem ismeri az ekét, ez fejlettebb kulturállapot találmánya: a bronzkorszaké.

Ujabb kőkori telepeinken ritkán lelünk kőkörökét, amelyek az olyan kalapácsos hasonlítanak, amelyeknek egyik végét élesre csiszolták. Gyakoribbak a szarvasagancsból, vagy vaból durván kiformált kapák, melyeket néhol közel ötezer esztendőn keresztül a tó iszapja őrzött meg az elkorhadástól.

A kényelmesebb megfoghatóság szempontjából ki is faragták. Ezt látva, nincs semmi okunk kétkedni, hogy ebben az időben is szerkeszthetett magának az ember olyanszerű, kettős fogantyúju kapát, mint amilyent a bihei bennszülöttek használnak, akik szintén a kapakultúra fokán állanak.

Az e kultúrafokon álló természeti népeknél igen elterjedt az u. n. ásóbot, melyet pl. a busmánok kőkoronggal nehezítettek meg, hogy a földbe mélyítésnél ne kellessen olyan nagy erőt kifejteniök. Mint mondtam, az eke a bronzkor találmánya.

A földmívelés eredetét olyan vidéken kell keresnünk, ahol a legfontosabb háziállatokat (szarvasmarha, kecske, juh, disznó) leghamarabb szelidítették meg és ahol legelőbb lett kulturnövényé a buza, árpa stb. Egyesek ezt is Egyiptomban vélik föltalálni, mint sok egyebet, holott inkább Előázsiára s itt is Mesopotámiaira kell gondolnunk, ahol a buza és árpa a megnevelés előtt vadon nőtt és a juhok, meg kecskének is megvoltak a vad előzőjei, hogy ne is beszéljünk az őstulokról, melyet Egyiptomban csupán egy esetben lettek újabb kőkori telepen.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvtárs.
Cluj-Kolozsvár, Plata Untrei (volt Mátyás király-tér) 7. sz.
Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhelyen. — Saját tőkét 77 millió lej.
Affiliált intézetek: Tordaaranyosvármegyey Takarékpénztár Rt. Tordán, Alsófehérvármegyey Takarékpénztár Rt. Nagynyed, Udvarhelymegyey Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhelyen és Székelykeresztúron, Szászrégenvidéki Takarékpénztár Rt. Szászrégenben és Népbank Rt. Bánffyhadon.
Minden bankügyletet a legelőnyösebben végez. — Engedélyezett devizahely. — Áruaktáral a vasut mellett.

A gazdasági egyletek, gazdakörök, szövetkezetek, stb. jogiszemélyek június 1-ig be kell, hogy jelentseék vagyonukat illetékezésre.

Az új bélyegtörvény értelmében a jogi személyek ingó és ingatlan vagyonuk után évente külön illetéket fognak fizetni. És pedig az ingatlan értéke után az érték 0.30%-át az ingóságok után az érték 0.10%-át. A bejelentéseket e hó végéig kell megtenni. A bejelentés formájára vonatkozó pénzügyigazgatósági rendelet még nem jelent meg. Megeshetik, hogy azt oly időben adják ki, amikor a gazd. egyletek, vagy az elismert, törvényszéknél bejegyzett gazdakörök már nem vehetnek idejében tudomást róla. Közöljük ezért az alábbiakban tájékoztatásul pl. az E. G. E. által készített beadvány szövegét, megjegyezvén, hogy míg a gazd. egyletek és gazdakörök az ingóságok után is kell, hogy fizessék az illetéket, a r. t.-ok és a szövetkezetek csak ingatlanuk után fizetnek 0.12%-ot. Az ingó és ingatlan vagyon az 1927. évi forgalmi érték szerint jelentendő be. Az ingatlan becslése az adókiadás alapján történhet aként, hogy a kiadott adóköteles jövedelem tiszterese veendő érték gyanánt. A beadvány szövege a következő:

Tekintetes Pénzügyigazgatóság!

Hivatkozással a május elsején életbelépett új illetéktörvény 16. cikkelyére, van szerencsénk az Erdélyi Gazdasági Egylet ingó és ingatlan vagyonát az alábbiakban bejelenteni:

A. Ingatlan vagyon.

1. Az Egyesület székháza (9 szoba stb. és istálló) után a kolozsvári —ik sz. adófiz. ker. —ik sz. adóbizottságának —1927. sz. jegyzőkönyve alapján adóalap ————— L
A fennnek 10 szerese ————— L
 2. Segédittkari lakás (3 szoba stb.) után a kolozsvári —ik sz. adóker. —ik sz. adókiadó bizottságának —1927. sz. jegyzőkönyve alapján adóalap ————— L
A fennnek 10 szerese ————— L
- Összesen: ————— L

B. Ingó vnyon.

1. Irodaberendezés, butorok; tanulmányi célokat szolgáló képek stb. leltárszerinti mal értéke ————— L
2. Értékpapírok:
 - a) — drb. Pátia részvény ————— "
 - b) — " Magyar Mezőgazdák Sz. részvény ————— "
 - c) — drb. Szövetkezetek Kp. Hitelintézete kötvény ————— "
 - d) — Kor. n. értékű hadikölcsönkötvény ————— 0'00 "
 - e) Postatakarékpénztári betét ————— "

Összesen: ————— "

Az érvényben levő új bélyegtörvény III. fejezet III. szakasz 16. cikkely 3. paragrafusának a) pontja alapján kérjük az ingatlanok ——— értékből mentesíteni az egyletünk saját irodára eső értéket, vagyis ezek bérértékének megállapított évi ——— L. 10-szeres összegét ——— L-t.

Igy adó alá eső összérték:

- A. Ingatlanokból (a fent kért összeg levonása után) ————— "
 - B. Ingókból ————— "
- Összesen: ————— "

Kelt Kolozsvárt.....

Onorata Admnistratia Financiară,

Cu referire la Art. 16. al Legii Timbrului cea noua intrata în vigoare dela 1 Mai a. c. am Onoare a Vă declara prin aceasta bunurile imobile și mobile ale Societății Agrare Ardeleane și anume:

A. Bunurile imobile:

1. Casa de sediu a Societății (9 camere etc. și 1 grajd) Pe baza precesului verbal Nr. ———1927 dresat prin comisiunea de impuneri —, perceptia circ. —, din Cluj venitul total ca baza de impuneri este ————— L.
Suma cea mai sus multiplicata cu 10 ————— "
 2. Locuința de subsecretar (3 camere etc.) Pe baza procesului verbal Nr. ———1927 dresat prin comisiunea de impuneri —, perceptia circ. —, din Cluj venitul total ca baza de impuneri este ————— L.
Suma cea mai sus multiplicată cu 10 ————— "
- Total: ————— "

B. Bunurile mobile:

1. Mobile de birou, mobile, chipuri de studiu etc., valoarea de inventar de azi este ————— L
2. Hârtii de valoare:
 - a) Actia „Patria” 1 buc. ————— "
 - b) Actia „Coop. Agronomilor Maghiar” 1 buc. ————— "
 - c) Obligațiuni, Institut de Credit Central al Cooperativelor” 2 buc. ————— "
 - d) Obligațiuni de Imprumut de 300,000 Coroane ————— 0'00 "
 - e) Depozit la casa de păstrare de posta ————— "

Total: ————— "

Pe baza punctului a) §. 1. lui 3, Art. 16. Sectia III. Cap. III. a Legii Timbrului în vigoare cu onoare Va rugam să binevoiti a scuti de inpozit valoarea cuvenita la birourile propriie ale Societății noastre din valoarea bunurilor imobile de ——— L; adecă să binevoiti a scuti de inpozit (taxa) suma de 10 ori, socotită dupa ——— L. de chirie fixată prin comisiunea de impuneri susnumita; suma aceasta face ——— de L.

Asa rămâne Impozibil:

- A) Bunurile imobile ————— L
 - B) Bunurile mobile ————— "
- Total: ————— "

Cluj, la — Mai 1927.

Kisebb szakközlemények.

Beszámoló egy Merck féle „Ri 26”-tal való kísérletről. Egyesületünk Cukorrépartermelési Szakosztálya a cukorrépat ellepő bogár elleni védekezésül Biró József kissármási tagtársunknak 5 kg. Merck-féle „Ri 26” jelzésű szert küldött kísérleti célra. Az eredményről a következő beszámolótt vettük: A port a reggel 6 órában szórtam szét. A bogarak rögtön lementek a répalévről, amelyik bogarat erősebben beporoztunk, az a hátára fordult és merev görcsökből rángatózott, egy idő múlva összegömbölyödött és mozdulatlán maradt. Ezeket a helyeket, hol ilyen bogár fölfordult megjelöltem, de d. u. mikor kerestem, egy részét egyáltalán nem, egy részének csak a hangyák által kirágott és megmaradt potroh részét kaptam meg. A répaléven többet bogarat nem láttam. A mai napon, tehát a kiszorás ötödik napján találtam megint lárvákat, de egy 1/2 holdon mindössze 5 darabot. Már ez is nagy eredmény, mert a kiszorás előtt gyerekekkel szedtem és 1 holdon 1800 drb.-ot szedtek össze (5 gyerek 3 óra alatt) a követ. kezdő nap ugyanannyian, ugyanakkora területről

600 drb.-i. Hogy a kiszórás dacára is ma 5 drb.-ot találtam azt a hibás kiszórásnak tulajdonítom és annak, hogy a beszórt területre jöttek át a beszórt területre. Habár csak fél kísérletet végeztem, mert a közbe jött hideg idők a mérlegelést megnehezítik, de így 75%-ig merem ezt a szert használni. Pár nappal azelőtt, hogy ezt a szert megkaptam, permeteztem arzénsavas rézzel, kevés sikerrel, jobban mondvá siker nélkül.

Törvények, rendeletek.

Uj vámbizottság az új vámtarifa jegyzeteinek alkalmazására. A kormány gazdasági bizottsága elhatározta az új vámtarifa jegyzeteinek alkalmazására egy speciális bizottság szervezését. A bizottságnak lesz 4 mezőgazda tagja és pedig a mezőgazdasági szindikátusok képviselője, a szőlőtermelők szindikátusának egy képviselője, a mezőgazd. szövetkezetek képviselője és a mezőgazdasági kamarák képviselője. A bizottságnak lesz továbbá 4 iparos és 2 kereskedő tagja. Ugyancsak képviselvé lesznek 1—1 tag által a közlekedés-, földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszteriumok. Hivatalból tagja lesz a bizottságnak a pénzügyminiszterium vámvezérigazgatója. A bizottság elnöke C. A. Popovici ipar- és ker. ügyi miniszterium államtitkár. Eddig a vámtarifa jegyzeteit a pénzügyminiszterium alkalmazta.

A gabona után a belföldi forgalomban ezután nem kell fizetni az egyszázalékos bélyegilletéket. Az új bélyegtvörvény megjelenése előtt a gabonaneműek és azok származéka után 1%-os illetéket kellett fizetni. Az új törvény szerint ez az 1%-os illeték (timbru proporcional) a belföldi forgalomban a gabonaneműeknél nem fizetendő, csak azok származékainál, mint pl. a liszténél, a korpánál, malátánál, tésztaeműek stb. Ugyancsak fizetendő a százalék a gumós termékek eladásánál (pl. burgonya, répa).

Szőlővenyige, gyümölcsfa és oltványok szállítása. A CFR. vezérigazgatóság egyik legújabb rendelete értelmében a jövőben a szőlővenyige, gyümölcsfa és gyümölcsfaoltványok, ha mint gyorsáru kerülnek feladásra, úgy a kedvezményezett gyorsáru díjtétel szerint számolandók el. Ha azonban a feladó ezeknek gyors, személy vagy vegyesvonattal való szállítását kéri, akkor a rendes gyorsáru díjtételei szerint számolandók el, 20 százalékos illetéktöbblet hozzáadása mellett. A rendelet május hó 1-én lépett életbe, és a helyi díjszabás ide vonatkozó része megfelelően módosul.

Vegyes közlemények.

Téli gazdasági tanfolyamok. A magyarországi mezőgazdasági szakoktatási tanács a mezőgazdasági szakoktatás közszertű rendezésén fáradozik. E tervek olvasása közben önkéntelenül is arra gondolunk mindig, hogy itt nálunk Erdélyben miket lehetne megvalósítani azokból a kulturafeladatokból, amelyek áldásából a romániai mezőgazdasági szakoktatási törvény kizárja a kisebbségi gazdákat. Az E. G. E. sokat foglalkozott már az erdélyi magyar mezőgazdasági szakoktatás kérdésének megoldásával, de anyagi eszközök hiánya nagyon megnehezíti a kérdés intézményes alapon való rendezését. Talán az E. M. E. méhézeti tanfolyamainak mintájára lehetne Kolozsváron 4 hetes kiegészítő tanfolyamokat rendezni, ha azokra az erdélyi magyar kisgazdák és gazdáljak kellő számban jelentkezének. E gondolatot kellene foglalkozni az E. G. E. szakoktatásügyi tanácsa, mert enélkül gazdáljaink a szakismeretek teljes hiányával nőnek fel.

Május 11—12-re virradó éjszaka szőlőink nagyrésze elfagyott. A tudósítóinktól

érkezett jelentések szerint a május 11—12-re virradó éjszaka a szőlők 30—50%-a elfagyott Erdélyben. Arad vidékén a fagy nagyobb károkat nem okozott. Annál nagyobbak a károk Aranyos, Közép-Maros, Szamos és Küküllő mentén. Ilyen fagykára régen volt példa. Az E. G. E. Szőlészeti és Borászati Szakosztálya felhívja tagjait, hogy a szenvedett károk alapján az adóelengedést sürgősen kérjék. Az 1927. év fagyos-szentjei próbára tették a szőlősgazdákat s hogy a csapás katasztrófálissá válásának elejét vegyüek, helyezzünk nagy súlyt a fagyott tőkék okszerű kezelésére.

A fagykárak miatt nincs helye adó elengedésnek. Az adótörvény 69. szakasza szerint a földadó elengedése vagy mérséklése az elemi károk közül csupán a jégverésből és áradásokból származó károk után, de az esetben is csak akkor kérhető, ha a termés teljesen lönkre tépett és (jégverésnél) a termés nem volt biztosítva. Fagykárak címén adó mérséklésnek helye nincs és a gazdák csak hiábavaló munkát végeznének és hiába köllekeznek ennek kérelmezésével és a kárt igazoló bizonyítványoknak a beszerzésével. E hiányos törvény intézkedés miatt a fagykárt szenvedett szőlősgazdákat a méltánytalan megadóztatásból külön károsodás is fogja érni.

Angol konzorcium készül tojást összevásárolni. A romániai tojás kivitel tellendülése remélhető annak az angol tőkecsoportnak a tevékenységétől, amely a romániai tojás összevásárlásának megszervezésén munkál. A konzorcium a romániai tojás kereskedőknek az összevásárlásért ládanként állítólag 100 lej, ha pedig exportra alkalmas módon előkészítve vagonokba is rakják, 500 lej, ígér. Ezek szerint a tojásvilágpiaci helyzet igen alkalmasá válik Románia részére, annál is inkább, miután a kormány gazdasági tanácsa a tojás kiviteli illetékét 1, illetve 2 leiről 50 banira, illetve 1 leire leszállította.

A jégkárak ellen való biztosításról. Megfelelő statisztikai adatok hiányában nem tudhatjuk, hogy évenként mekkora pl. Erdély területén a jégkár és enélkül nem tudhatjuk azt sem, hogy a jég által okozott károknak hányad része térül meg. Egy megbízható, pontos statisztika nemcsak az intézetek szempontjából volna szinte nélkülözhetetlen, hanem a gazdaközönségre nézve is igen kívánatos volna. Általában arra lehet következtetni, hogy a jég által okozott károknak csak igen kis hányada térül meg. A gazdák állandó panasza, hogy a jégkár biztosítás igen drága, nem indokolatlan. Ez abban leli magyarázatát, hogy más elemi kár elleni biztosításoknál preventív intézkedésekkel a káreset kikerülése, a védekezés többé-kevésbé módjában áll az embernek, míg a jégkár esetén, a természet ellen nincs még ezideig védekezés. Még a jégjárás utja sem állandó vidékenként, előfordulnak meglepetések olyan helyeken is, hol 10—25 évig nem volt jégkár. **A jégkár biztosítás olcsóbbá tétele legtermészetesebben a biztosítások számának növekedése folytán érhető el.** Hogy a gazdák közül minél számosabban védekezzenek a jégkár ellen, a biztosító intézetek végén a fejlődés fokozatai szerint különböző méltányos kedvezményeket adtak a gazdáknak, ma azonban ezeket rendre visszavonják. A jég által okozott károk így a magas díjak, alacsony becslések, az intézetek érdekeinek szemelőtt tartásával történő kárfizetési módok és időpontok miatt, általában igen kicsiny százalékában térülnek meg. Amikor a gazda saját érdekében biztosít, általános érdeket is elősegít. Ezért a most készülő biztosítási törvény úgy az országos jégkár statisztikáról, mint a biztosítások olcsóbbá tételéről is kell, hogy gondoskodjék. Mi pedig addig igyekezzünk biztosítások költése utján megóvni magunkat a fenyegető jégkártól.

Uj tüztöltési eljárás. A budapesti tüztöltés új oltási metódust alkalmazott nemrégiben, amely a biztosítás szempontjából is nagy

jelentőséggel bír. Egy sok gummiárut és egyéb igen gyúlékony anyagot tartalmazó üzlet oltásánál nem vízzel, hanem száraz homokkal lozállították a tüzet. Az eredmény olyan kedvező volt, hogy a tüzet csak igen kevés kárral szünteték meg homokkal és sokkal rövidebb idő alatt is mint, ha vizet használtak volna.

APRÓHIRDETÉSEK.

APRÓHIRDETÉSEK ÁRA: szavanként 4 lei. Vastag betűkkel szedett szavak kétszeres áron számíttatnak. Legkisebb apróhirdetés díja 40 lei.

Keresek használt elektromotort, tejszeleget és keltetőgépet. Cim a kladóhivatalban 45.

Gazdaságban gyakorolnak elmenne érettségizett fiatalember. Cim a kladóban. 46.

Gladó 611 hold agrármentes. Ebből 315 szántólegelő, 10 szobás udvarház, 9 hold park, ára 10 millió. Egyharmad részben adnak bankkölcsönt 9¹/₂% mellett 5 évre. Öt évtől nem kell törlesztést fizetni. Cim a kladóban. 46.

Féregmentes, értékes gyümölcsstermést biztosít
ARZOLA
arzénpermetezés.

Minden kulturnövényen minden rágó kártevőt elpusztít.

Szőlő-lisztharmat, egres-lisztharmat, gyümölcspenész ellen

SULFAROL

kolloidkén, biztosan véd.

100 liter vízhez, vagy bordói léhez fél kg SULFAROL. — Megtakarítja a kénporozást

Kérjen ismertetőt!!!

KAPHATÓ: Beregy Ferenc utca Kolozsvár, P. Ujlevél 21. Bihar megyei Gazdasági Egyesület Oradea. Alca Romel I. Szolnok-Doboka vármegyey Gazdasági Egyesület Dobs. „HANGYÁ” Székesfehérvár és Jászai. Soltz Már Csorl-Mari. Szatmármegyeyi Gazd. Egyesület Salfmar. Eszény I. Turda.

MEZŐGAZDÁK!

Jövedelmezőbb a gazdaság, ha a károkozók ellen alábbi szerek alkalmaztatnak:

NOSPRASEN a peronospora, moly, honca, valamint a szőlő és a gyümölcsös minden rágó bogara ellen.

APHIDON a levél- és vértetű ellen.

SOLBAR lisztharmat ellen.

HOLFIDAL a földi bolha ellen.

ZELIO paszta patkányok irtására.

ZELIO méreggolyók egerek irtására.

CERTAN poloska és marhatetű ellen.

CAPORIT Istállók dezinfekálására járványok ellen.

Kaphatók minden mezőgazdasági árucarnokban és szakmabelli cégnél, valamint alábbi címtől:

ROMANIL R.-T.
Timisoara, I. Bánál palota.

Kolozsvár: W. WEINRICH & Ing. ZAPFE,
Cal. Reg. Ferdinand 99.